

PODNIK VÝPOČETNÍ TECHNIKY, Jihomoravský závod BRNO.

Historie:

V první polovině padesátých let byl Československým statistickým úřadem jako zakladatelem zřízen státní podnik

**Ústředna mechanizované evidence,
P r a h a .**

Hlavní náplní tohoto nově zřízeného podniku (uváděný pod zkratkou **ÚME**) bylo **postupné zavádění dostupné výpočetní techniky, přednostně pro zpracování statistických dat a dále pro postupné zpracování účetních, provozních a obchodních dat pro jednotlivé státní, nebo družstevní podniky.**

Pro tyto služby byla následně zřizována jednotlivá výpočetní střediska tohoto podniku zpravidla v jednotlivých krajích, především v návaznosti na působení krajských statistických úřadů.

V působnosti krajského centra Brno byl základní závod a výpočetní středisko ÚME založen v roce 1955.

Základním technickým vybavením pro postupné zavádění výpočetních prací byla v té době dostupná technika tak zvané **Velké mechanizace**, počínaje stroji na pořízení dat **děrovače T 140, T150, přezkoušeče T600, T610, třídače T200, T 210, a zejména tabelátory T 300.** Důležitými stroji pak byly především **kalkulační děrovače T 520** a pro další výhodné rychlejší zpracování pak i **Zakládací reproduktory T 710.**

Pro úplnost této etapy nasazování dostupné výpočetní techniky velké mechanizace je vhodné uvést, že tato technika umožňovala původně jen **numerické zpracování dat**, ale díky relativně rychlému zdokonalování výroby této techniky především v národním podniku **Aritma Praha-Vokovice** byly postupně nasazovány a využívány stroje pro **alfanumerické zpracování, třídače T 220, tabelátory T 320, kalkulační děrovače T 521 a zakládací reproduktory T720.**

V první polovině šedesátých let – v souladu s poměrně rychlým rozvojem výpočetní techniky i v naší republice a s postupným nasazováním prvních dostupných počítačů - bylo ústředním orgánem rozhodnuto přejmenovat původní **Ústřednu mechanizované evidence, n.p.** na nový název - **Podnik výpočetní techniky Praha, národní podnik**, a v jednotlivých krajích tomuto podniku podřízené závody s jednotným názvem **Podnik výpočetní techniky, závod** (např. **Praha, Hradec Králové, Ostrava a samozřejmě Jihomoravský závod Brno**). Vzhledem k rozvoji podniku a žádoucímu poskytování služeb byl pro zabezpečení potřebné kvality řízení uplatněn třístupeňový systém řízení, a to: první stupeň – podnik, druhý stupeň – závod, třetí stupeň – **Výpočetní středisko.**

V této době, tedy k 1.6. 1965 pracoval Jihomoravský závod Brno již ve čtyřech výpočetních střediscích : základní (a největší svým vybavením) Výpočetní středisko Brno a dále výpočetní středisko Holešov, Uherské Hradiště a Hodonín. V Brně – původně v budově na Šilingrově náměstí bylo postupně instalováno deset numerických souprav, čtyři alfanumerické, celkem tedy 14 souprav velké mechanizace. Tímto vybavením a dále na příklad se třemi kalkulačními děrovači T521, v průměru se čtyřiceti numerickými i alfanumerickými děrovači, třiceti přezkoušeči a další pomocnou technikou bylo Výpočetní středisko Brno jedním z největších výpočetních středisek v Československé republice s počtem 172 zaměstnanců. Pro historické srovnání – na příklad ve středisku Holešov – 4 soupravy, v Uherském Hradišti – 5 souprav, v Hodoníně 3 soupravy, vše velké mechanizace.

Ve zmiňované době, počátkem druhé poloviny šedesátých let působily v postupném nasazování a využívání výpočetní techniky v Československu ještě tři obdobné organizace. Přednostně pro zpracování dat a informací v potravinářském průmyslu a obchodních službách pracovala **Počtenická a organizační služba, n.p.**, pro zpracování dat v lesnictví působil podnik **Lesočet** a pro oblast zahraničního obchodu pracovala **Mechanizovaná ústředna zahraničního obchodu**. První dvě jmenované firmy měly rovněž vybudovanou určitou síť výpočetních středisek, ale svým rozsahem a počty pracovníků byla tato pracoviště ve srovnání s Podnikem výpočetní techniky (zkratkou označovaný jako **PVT**) celkově menší. Nespornou výhodou PVT byla především **universální působnost pro všechna odvětví, nebo obory** národního hospodářství, služeb i potřeby státních orgánů. Přirozenou touhou pracovníků PVT bylo získávat a zvládat neustále rozvíjející se výpočetní systémy nejen druhé, ale blížící se třetí generace a na druhé straně dokázat poskytovat nové formy služeb cestou výpočetní techniky pro zásobovací, výrobní, účetní i statistické informace v jednotlivých odvětvích národního hospodářství.

Mezi hlavní druhy tehdy mechanizovaného zpracovávání dat (a jak se později vžil odborný termín „zpracování informací“) byly: evidence materiálně-technického zásobování (běžně označované zkratkou MTZ) např. pro okresní stavební podniky, pro stavební organizace, pro různé malé a střední podniky, evidence o obchodních činnostech – dodávky a fakturace zboží a výrobků opět pro jednotlivé podniky v Brně, nebo v jednotlivých okresech. Typickou velkou zakázkou byl pro Výpočetní středisko v Brně přehled dodávek a fakturace výrobků Jihomoravského masného průmyslu Brno. Samozřejmými úlohami byly úlohy pro Krajský statistický úřad a zpracování výsledků celostátních statistických šetření.

Obdobně jako v Brně se v této době rozvíjely i závody PVT v ostatních krajích, zejména však v Českých Budějovicích a Hradci Králové. Významné bylo, že Statistický úřad zabezpečoval příslušný investiční rozvoj pro nasazování a využívání nově se rozvíjejících informačních technologií. Zasluhou nového vedení Brněnského PVT, především jeho novým ředitelem Aloisem Klinderou a jeho blízkými spolupracovníky byla ve spolupráci s Kancelářskými stroji, národní podnik zahájena investiční výstavba nového areálu v té době volném stavebním prostoru mezi ulicemi Šumavská a Veveří. K výstavbě byl zvolen tehdy velmi moderní způsob posuvných monolitických stropů a plášť budovy byl postaven metodou tzv. Boletických panelů. Pro bližší představu o místě výstavby – proti tomuto areálu byly postupně vybudovány tři nové vysokopodlažní budovy převážně administrativního

charakteru, rovněž využitím Boletických panelů. Tyto nové objekty vytvořily novou dominantu města Brna mezi ulicemi Veverí, Šumavská a Leninova (pozdější Kounicova). Přes celou řadu problémů jak z hlediska finančních nákladů tak velkého rozsahu investiční výstavby, tak z hlediska nároků na stavební kapacity a dodávky materiálu v uvedené době se podařilo dokončit tuto výstavbu a postupně předat jednotlivé prostory k užívání v průběhu prvního pololetí 1969.

Ladislav Raul, prosinec 2017